

Tudományos szövegalkotás

1. Bevezetés. A tudományos értekező próza műfajai.

2022. 09. 05.

Biró Tamás, OR-ZSE

Bemutatkozás

- Biró Tamás

(dr., docens, tudományos rektorhelyettes)

- Fogadóóra: *emailes egyeztetés alapján*

- Email: birot@or-zse.hu,

alternatív címek probléma esetén: birot@birot.hu, biro.tamas@btk.elte.hu

Kérdés esetén keressenek emailben bátran!

- <https://or-zse.hu/biro-tamas/>, <http://www.birot.hu>, <http://birot.web.elte.hu/>

A kurzus alapadatai

Cím: Tudományos szövegalkotás

Cím angolul: *Academic writing*

Az óra időpontja, helye: Hétfő, 12:50 – 14:30, online

Tárgykód: JUD01012CJDA1

Követelmény típusa: gyakorlati jegy

Tárgyfelelős: Judaisztika Tanszék

Honlap: <http://birot.web.elte.hu/courses/2022-tudszov/>

Háttéranyag: <http://birot.web.elte.hu/tudszov/>

Kurzusleírás

- Kurzusleírás:

<http://birot.web.elte.hu/courses/2022-tudszov/tudszov2022.pdf>

Jövő hétre olvassák el!

Egy bemelegítő teszt

<https://forms.gle/NgL7jwMok4jE2zZ97>

A kurzus célja

- Felkészítés a tudomány mint szakma művelésére:
 - Tudományos szövegek (szemináriumi dolgozat, szakdolgozat, tanulmány...) írása
 - Ez a féléves kurzus egy hosszú út első állomása. Folytatása a második félévben (könyvtári ismeretek), majd szakdolgozati szeminárium. Később is, egészen phd-ig.
- Az elsajátítandó készségek hasznosak a tudományon kívül is, bármely diplomás munkakörben.
- Judaisztikai ismeretek (például nevek, évszámok...) rejtett formában csak.

Tudományos értekező próza – *mi az???*

Műfajok:

- Szemináriumi dolgozat → tanulmány, folyóiratcikk
- Szakdolgozat → doktori disszertáció → monográfia
- Prezentáció órán → konferenciaelőadás, tanítás
- Konferenciaabsztrakt
- Könyvismertetés, recenzió
- Bíráló
- Kutatási terv, pályázat
- ...

Tudományos értekező próza – *mi az???*

Műfajok:

- Szemináriumi dolgozat → tanulmány, folyóiratcikk
- Szakdolgozat → doktori disszertáció → monográfia
- Prezentáció órán → konferenciaelőadás, tanítás
- Konferenciaabsztrakt
- Könyvismertetés, recenzió
- Bíráló
- Kutatási terv, pályázat
- ...

Ezek közül csak néhány műfajt érintünk ebben a félévben!

Tudományos értekező próza

Mi jellemezi ezeket a műfajokat?

Tudományos értekező próza

Mi jellemezi ezeket a műfajokat?

- Formális (hivatalos) nyelvválasztás
- Tudományos szóhasználat
- Akadémiai helyesírás
- Esztétikus megjelenés
- Egzakt érvelés, tiszta gondolatmenet
- ...

Tudományos értekező próza

Mi jellemezi ezeket a műfajokat?

- Formális (hivatalos) nyelvválasztás
- Tudományos szóhasználat
- Akadémiai helyesírás
- Esztétikus megjelenés
- Egzakt érvelés, tiszta gondolatmenet
- ...

**Más nyelveken is
ugyanez a jelenség!**

De kisebb különbségek:

- kultúránként, koronként
- tudományterületenként
- műfajonként
- szerzőnként

Példaszöveg:

hol sérülnek a műfaji szabályok?

*A haszkala, a zsidó felvilágosodás első kiemelkedő alakja Moses Mendelssohn volt. 1729-ben születet németországba Dessauban és 1786-ban döglött meg Berlinben. A Kant előtti német philosophia kiemelkedő alakja. **A Német Tudományos Akadémia egyik pályázatán az esszéjével első díjat nyert, második helyre szorítva Kantot.** Szegény zsidó családból származott. Fő műve a „Jeruzsálem, avagy A vallási hatalom és a zsidó vallás” (1783). 1767-ben írt Phaeton című értekezését a lélek hallhatatlanságáról. 😊*

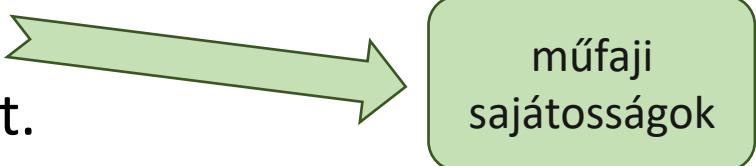
Példaszöveg:

hol sérülnek a műfaji szabályok?

A haszkala, a zsidó felvilágosodás első kiemelkedő alakja Moses Mendelssohn volt. 1729-ben született németországban Dessauban és 1786-ban döglött meg Berlinben. A Kant előtti német philosophia kiemelkedő alakja. A Német Tudományos Akadémia egyik pályázatán az esszéjével első díjat nyert, második helyre szorítva Kantot. Szegény zsidó családból származott. Fő műve a „Jeruzsálem, avagy A vallási hatalom és a zsidó vallás” (1783). 1767-ben írt Phaedon című értekezését a lélek hallhatatlanságáról. 😊

Tudományos értekező próza – egy szerződés

- A műfaj mint egy szerződés a szerző és az olvasó/befogadó között:
- Jogok és köteleességek mindkét oldalról:
 - Az olvasó/befogadó időt és energiát áldoz (és néha pénzt is fizet) a mű (pl. regény, film, tudományos cikk, szemináriumi dolgozat) befogadására.
 - A szerző cserébe valamit nyújt, például élményt, tudást, szórakozást.
 - A szerző tartja magát bizonyos szabályokhoz, a konvenciókat legfeljebb kis mértékben lépi át.
 - Az olvasónak a befogadás első pillanatától kezdve *a priori* elvárásai vannak a művel szemben. Ezek segítik hozzá ahhoz, hogy megkapja azt, amit keres.

Tudományos értekező próza – egy szerződés

- Például, mi a helyesírási szabályokhoz való ragaszkodás célja?

Tudományos értekező próza – egy szerződés

- Például, mi a helyesírási szabályokhoz való ragaszkodás célja?
 - *Azáltal, hogy alávetem magam a konvencióknak, jelzem, hogy az adott (pl. a tudományos) közösség részének tekintem magam?*
 - *Könnyebben és gyorsabban olvasható, ha a megszokott írásképet használom, és emiatt jobban átmegy a mondanivalóm is?*
 - *A helyesírás segíti a gondolatok precíz átadását?*
 - ...

Let's eat grandma!

Let's eat, grandma!

**PUNCTUATION
SAVES LIVES!**

Tudományos értekező próza – egy szerződés

- Igaz-e a magyar helyesírásra, hogy...
 - ... *az a kiejtést tükrözi?*
 - ... *nincsenek benne kivételek?*
 - ... *logikus?*
 - ... *kötelező érvényű?*
 - ... *szükségszerűen olyan, amilyen? (Avagy: önkényes konvenció?)*

Tudományos értekező próza mint a kurzus célja

- A kurzus célja:

a tudományos értekező

próza műfaji sajátosságainak

a megismerése és elsajátítása.

- Pontosabban: ebben a félévben elindulunk egy úton, amely még hosszú lesz, és még a mesterképzés és a doktori képzés során is van mit elsajátítani.
- + Érzékenyítés bizonyos problémák iránt + Felkészítés önmaguk fejlesztésére.

A félév során érintett területek

- Helyesírás, különösen a központosítás
- Stílus
- Szövegalkotás mondatokból, a szövegkohéziót segítő elemek
- A plágium fogalma és elkerülése,
hivatkozási rendszerek és bibliográfia *(a második félévben folytatódik)*
- Tipográfia, a szöveg esztétikus elrendezése
- A szemináriumi dolgozatokkal és a szakdolgozattal kapcsolatos elvárások

A kurzus a következő készségeket fejleszti:

- figyelem és tudatosság a helyesírási – különösen a központosági – nehézségek terén,
- koherens szövegalkotás a tudományos szöveg különböző (mikro-, mezo- és makro-) szintjein,
- figyelem és tudatosság a megalkotott szöveg esztétikus elrendezésével kapcsolatban,
- a tudományos értekező próza műfajaival kapcsolatos konvenciók iránti érzékenység,
- ...

A kurzus végére a hallgató képes lesz:

- egy féloldalas vagy oldalas esszé megírására a műfaj szabályai szerint,
- az egyszerűbb hivatkozási és bibliográfiai stílusok alkalmazására, a plágium elkerülésére,
- a tudományos szövegalkotás során hasznos számos segédeszköz használatára,
- ...

A kurzus végére a hallgató képes lesz:

- egy féloldalas vagy oldalas esszé megírására a műfaj szabályai szerint,
- az egyszerűbb hivatkozási és bibliográfiai stílusok alkalmazására, a plágium elkerülésére,
- a tudományos szövegalkotás során hasznos számos segédeszköz használatára,
- ...

Jelezzék, ha a félév során kihagyunk egy témát! Jelezzék, ha a felsorolt készségeket nem fejlesztjük eléggé! Jelezzék, ha az ígért tanulási célokat nem érjük el!

osiris

GYURGYÁK JÁNOS

A tudományos írás alapjai

Útmutató szemináriumi
és tudományos diákköri értekezést,
szakdolgozatot és disszertációt
íróknak

Kötelező irodalom

Gyurgyák János, *A tudományos írás alapjai: Útmutató szemináriumi és tudományos diákköri értekezést, szakdolgozatot és disszertációt íróknak* (Osiris Kiadó: Budapest, 2019)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

Siptár Péter • Keszler Borbála • Tóth Etelka

Kis magyar helyesírás

100 szabálypont magyarázatokkal és példákkal
A magyar helyesírás szabályai 12. kiadása alapján

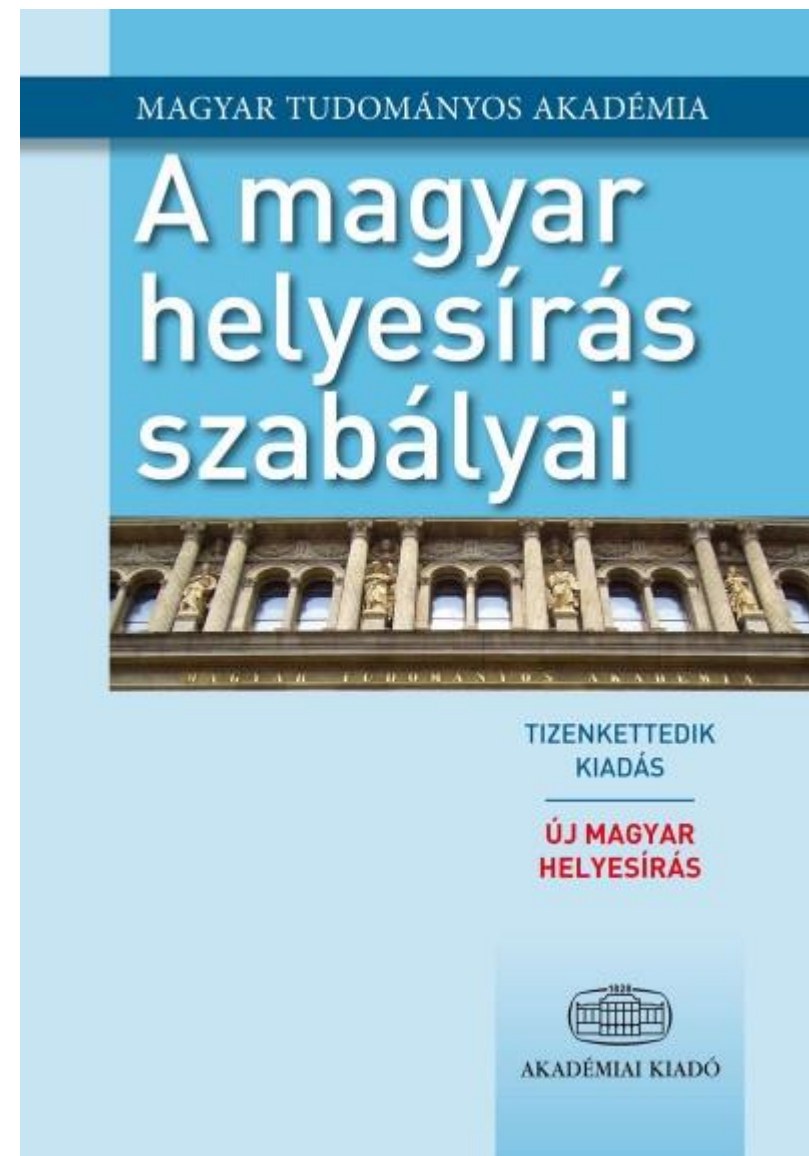
AKADÉMIAI KIADÓ

Kötelező irodalom

Siptár Péter – Keszler Borbála – Tóth Etelka,
*Kis magyar helyesírás: 100 szabálypont
magyarázattal és példákkal* A magyar
helyesírás szabályai 12. kiadása alapján
(Akadémiai Kiadó: Budapest, 2015)

Segédeszközök: helyesírás

- *Helyesírási tanácsadó portál*: helyesiras.mta.hu
- A magyar helyesírás szabályai, 12. kiadás (2015)
- Laczkó – Mártonfi: *Osiris helyesírás*
(Osiris Kiadó, 2006 – még az AkH11 alapján!)
- Fráter Adrienne: *PONS Gyakori Hibák A-Z*
Helyesírás 10-99 éves korig (Raabe Klett, 2019)
- és még sok más...

Segédeszközök: helyesírás

- *Helyesírási tanácsadó portál*: helyesiras.mta.hu
- A magyar helyesírás szabályai, 12. kiadás (2015)
- Laczkó – Mártonfi: *Osiris helyesírás*
(Osiris Kiadó, 2006 – még az AkH11 alapján!)
- Fráter Adrienne: *PONS Gyakori Hibák A-Z Helyesírás 10-99 éves korig* (Raabe Kle...
- és még sok más...

Örömmel veszem a maguk
javaslatait,
tapasztalatait, tippjeit is!

Tudományos szövegalkotás

- Blaskó Ágnes – Hamp Gábor,
Írás 1.0: Az ötlettől a jól strukturált szövegig,
Typotex Kiadó: Budapest, 2007.
- Umberto Eco, *Hogyan írjunk szakdolgozatot?* (Budapest, 2005).
- Gyurgyák János: *Szerkesztők és szerzők kézikönyve,* Budapest 2000.
- Bányai Viktória - Komoróczy Szonja Ráhel: „A héber és a jiddis” in:
Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila, *Helyesírás* (Budapest: Osiris, 2004)
pp. 261–267.

Tudományos szövegalkotás

észrevették azt,
hogyan a bibliográfiai
adatok formátuma
kaotikus?

- Blaskó Ágnes – Hamp Gábor,
Írás 1.0: Az ötlettől a jól strukturált szövegig,
Typotex Kiadó: Budapest, 2007.
- Umberto Eco, *Hogyan írjunk szakdolgozatot?* (Budapest, 2005).
- Gyurgyák János: *Szerkesztők és szerzők kézikönyve*, Budapest 2000.
- Bányai Viktória - Komoróczy Szonja Ráhel: „A héber és a jiddis” in:
Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila, *Helyesírás* (Budapest: Osiris, 2004)
pp. 261–267.

Feladatok, jegyszerzés

A félévvégi aláírás feltétele:
legalább 75%-os órai
részvétel (SZMSZ 241. § (7))

- Heti beadandók:
 - 10-12 lehetőségből 8 alkalommal kell beadni.
(Az egyik alkalom a készülő szemináriumi dolgozat prezentációja órán.)
 - Aki nyolcnál többször adja be, annak a legjobb nyolc beadott feladat számít.
 - Alkalmanként max. 5 pont kapható. Így **max. 40** pont gyűjthető össze.
- Félév végén beadandó projekt:
 - Id. a következő dián,
 - **max. 30** pont.
- Zárthelyi teszt a félév végén, gyakorlati feladatokkal:
 - **max. 30** pont.

Összesen a félév során
max. 100 pont.
A ketteshez:

- min. 50 pont,
- min. 4 beadandó,
- ZH-n min. 15 pont.

Beadandó projekt

- Rövid szemináriumi dolgozat egy szabadon választható témában.
- A munkafolyamat során, beleértve a téma kiválasztását, az adatgyűjtést és az írást, az oktató folyamatos visszajelzést ad a hallgatóknak, és önreflexióra készíteti őket.
- Min. 7500 leütés + értékelhető bibliográfia.
- Értékelés elsősorban formai szempontokból.
- Már most gondolkodjanak témán. Folyt. köv. a következő órán.

Jövő hétre

Olvasandó jövő hétre

- Kurzusleírás:

<http://birot.web.elte.hu/courses/2022-tudszov/tudszov2022.pdf>

- Gyurgyák János, *A tudományos írás alapjai* – Előszó, pp. 9–17.
- Siptár P. – Keszler B. – Tóth E., *Kis magyar helyesírás*, pp. 7–16.

Mi a véleményük az olvasottakról? Mindkettőről 10-10 percet fogunk beszélgetni a következő óra elején.

Beadandó feladat jövő hétre

- Írjanak nekem egy bekezdést, 100 szó terjedelemben.
- A téma: a véleményük a két feladott olvasmány közül az egyikről.
- Készítsenek belőle pdf formátumú fájlt.
- Küldjék el nekem a pdf-et emailben a birot@or-zse.hu címre.
- Határidő: vasárnap, szeptember 11-e, éjfél.

*Köszönöm a figyelmet,
vizontlátásra a jövő héten!*